

Hudiksvalls kommun

Beslut efter uppföljning för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn på Iggesunds skola
belägen i Hudiksvalls kommun

Tillsyn av Iggesunds skola

Helhetsbedömning

Skolinspektionen har en pågående tillsyn av Iggesunds skola sedan våren 2014. Detta beslut är en uppföljning av de åtgärder som Hudiksvalls kommun har vidtagit utifrån att Skolinspektionen den 8 december 2015 beslutade om föreläggande. I beslutet konstaterades att det fanns brister i skolans arbete med att tillförsäkra eleverna studiero samt i skolans arbete mot kränkande behandling.

Skolinspektionen har följt upp det senaste föreläggandet, bland annat genom besök på skolan den 23-24 maj 2016. Skolinspektionens aktuella utredning visar att skolan vidtagit en rad åtgärder för att komma tillrätta med situationen. Enligt vad som framgår av intervjuer med både lärare och rektor har rektor och biträdande rektor ett pågående arbete med klassrumsbesök inklusive personlig återkoppling till varje lärare, för att följa upp studieron. Skolans rektor har, i samarbete med personalen, fortsatt att bland annat tydliggöra och implementera rutiner kring de brister som konstaterats i det senaste beslutet från december 2015. Likaså har rektorn lagt stor vikt vid att tydliggöra förväntningar på medarbetarna samt att i hela organisationen verka för en samsyn när det gäller skolans utvecklingsarbete. Gemensamma utbildningsinsatser har genomförts kring exempelvis lärares pedagogiska ledarskap samt disciplinära åtgärder.

Rektor, lärare och representanter för elevhälsan uttrycker också i intervjuer att det har skett en positiv förändring och att de tror på att skolans åtgärder ska ge ännu större effekter på längre sikt. Samtidigt framgår av intervjuerna med de vuxna på skolan att det fortfarande förekommer kränkningar och rektorn menade att "det finns mycket kvar att utveckla". Elevernas syn på situationen, som den beskrivs i intervjuer, visar att några lärare blivit tydligare med vad som gäller för att upprätthålla studiero, att läget i en tidigare orolig klass tydligt förbättrats och att det fungerar bra med rastvakterna. Trots det beskriver eleverna att variationen i lärarnas förhållningssätt är stor eftersom de exempelvis inte är konsekventa med skolans regler och inte följer den så kallade åtgärdstrappan. Alla de tre intervjuade elevgrupperna berättade om dålig arbetsro, kamrater som stör samt att det förekommer kränkningar och ett språk som ofta innehåller "fula ord".

Sammantaget visar Skolinspektionens utredning att det fortfarande finns brister i skolans verksamhet. I några klasser och ämnen råder det fortfarande inte studiero och det finns elever som emellanåt upplever otrygghet i skolan, vilket kan ge konsekvenser för elevernas möjligheter att inhämta de kunskaper och grundläggande värden som ingår i skolans uppdrag. Skolinspektionens

utredning visar också att det, trots ett omfattande utvecklingsarbete, fortfarande förekommer kränkningar mellan elever. Därför måste Hudiksvalls kommun skapa förutsättningar för och se till att det arbete som påbörjats konsekvent genomförs för att säkerställa studiero samt förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.

Bakgrund och utredning

Skolinspektionen har en pågående tillsyn av Iggesunds skola sedan våren 2014. Iggesunds skola är en kommunal grundskola för elever i förskoleklass och årskurserna 1-9. Skolan är belägen i Iggesund i Hudiksvalls kommun.

Beslut från den 25 april 2014

I beslut från den 25 april 2014 konstaterade Skolinspektionen att det fanns brister i skolans arbete med studiero, särskilt stöd och i det systematiska kvalitetsarbetet. Dessutom fanns brister i undervisningen gällande till exempel anpassning av undervisningen utifrån varje elevs behov och förutsättningar samt samordning i olika ämnesområden och samverkan mellan lärare. Därutöver konstaterade Skolinspektionen att det fanns brister i skolans arbete med elevinflytande och i skolans skriftliga bedömningar. Hudiksvalls kommun förelades i beslut den 25 april 2014 att vidta åtgärder samt att redovisa åtgärderna för Skolinspektionen senast den 1 september 2014.

Uppföljning av beslut från den 25 april 2014

Hudiksvalls kommun inkom med en redovisning av vidtagna åtgärder den 1 september 2014. Som en del av uppföljningen genomförde Skolinspektionen även ett uppföljningsbesök vid Iggesunds skola den 28-29 januari 2015. Vid detta tillfälle intervjuades skolans rektor samt representanter för elever, lärare och elevhälsan. Vid besöket genomfördes också lektionsobservationer. Skolinspektionen genomförde även telefonintervjuer med ansvarig skolsköterska och biträdande rektor. Därutöver intervjuades representanter för huvudmannen.

Beslut om föreläggande vid vite från den 24 april 2015

Efter uppföljningsbesök i januari 2015 fattade Skolinspektionen den 24 april 2015 ett beslut om förelägganden vid vite. Skolinspektionen konstaterade att det fortfarande fanns brister i skolans arbete mot kränkande behandling. Vidare rådde det inte studiero för samtliga elever under lektionerna. Skolinspektionens utredning visade även att skolan inte anpassar undervisningen efter de nyanlända elevernas behov och förutsättningar. Därutöver fanns brister i skolans arbete med särskilt stöd då beslutade åtgärder inte alltid genomförs, vilket medför att elever inte ges det särskilda stöd de har rätt till.

Vidare konstatera-des brister i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete. Hudiksvalls kommun förelades att vidta vissa preciserade åtgärder samt att redovisa åtgär-derna för Skolinspektionen senast den 21 september 2015.

Uppföljning av beslut från den 24 april 2015

Hudiksvalls kommun inkom med en redovisning av vidtagna åtgärder den 17 september 2015, benämnd åtgärdsplan. I åtgärdsplanen beskrivs mål "vart ska vi?", hur det ska säkerställas, planering för hur och när insatser ska genomföras samt vem/vilka som har ansvar för planering, genomförande och uppföljning. Som en del av uppföljningen av beslutet från den 24 april 2015 samt kommunens vidtagna åtgärder genomförde Skolinspektionen uppföljningsbesök vid Iggesunds skola den 8-9 oktober 2015. Vid detta besök intervjuades skolans rektor och biträdande rektor samt representanter för elever, lärare och elevhälsan. Då genomfördes också besök i undervisningen. Därutöver intervjuades representanter för huvudmannen.

Beslut om föreläggande från den 8 december 2015

Efter uppföljningsbesök i oktober 2015 fattade Skolinspektionen den 8 december beslut om föreläggande. Skolinspektionen konstaterade att huvudmannen hade påbörjat en rad åtgärder avseende skolans arbete med att tillförsäkra eleverna studiero och att motverka kränkande behandling. Åtgärder hade dock vid uppföljningstillfället ännu inte gett avsedd effekt. Hudiksvalls kommun förelades ånyo att vidta åtgärder samt att redovisa åtgärder för Skolinspektionen senast den 31 mars 2016.

Uppföljning av beslut från den 8 december 2015

Hudiksvalls kommun inkom med en redovisning av vidtagna åtgärder den 30 mars 2016, benämnd åtgärdsplan. I åtgärdsplanen beskrivs mål "vart ska vi?", hur det ska säkerställas, planering för hur och när insatser ska genomföras samt vem/vilka som har ansvar för planering, genomförande och uppföljning. Som en del av uppföljningen av beslutet från den 8 december 2015 samt kommunens vidtagna åtgärder genomförde Skolinspektionen uppföljningsbesök vid Iggesunds skola den 23-24 maj 2016. Vid detta besök intervjuades skolans rektor och biträdande rektor samt representanter för elever, lärare och elevhälsan. Då genomfördes också besök i undervisningen.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10§ skollagen (2010:800) Hudiksvalls kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast 1 december 2016 skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Skolinspektionens bedömning

Trygghet och studiero och arbetet för att motverka kränkande behandling

Det finns brister i skolans arbete med studiero och för att motverka kränkande behandling. Hudiksvalls kommun ska därför säkerställa att följande åtgärder vidtas i enlighet med de ansvarsområden som pekas ut i författningarna.

- Utföra utbildningen så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero (5 kap. 3 § skollagen).
- Genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling (6 kap. 7 § skollagen).

Motivering till bedömning av brist

Trygghet och studiero

Rättslig reglering

I skollagen anges att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Av förarbeten till skollagen framgår bland annat följande. En av de viktigaste förutsättningarna för att barn och ungdomar ska kunna inhämta och utveckla kunskaper och värden är en trygg och stimulerande lärandemiljö. Det förebyggande arbetet är centralt. Det är skolans, och ytterst rektorns, ansvar att skapa trygghet och studiero i skolan. (Prop. 2009/10:165 s. 319-320)

Skolinspektionens utredning

Enligt den åtgärdsplan för vårterminen 2016, som Hudiksvalls kommun inkom med den 30 mars 2016, har skolan under rektors ledning fortsatt ett systematiskt arbete för att tillförsäkra eleverna studiero. Bland annat har rektor/biträdande rektor påbörjat klassrumsbesök samt gett enskild återkoppling till lärare. Arbetslagen har formulerat handlingsplaner för ökad studiero. Personliga utvecklingsplaner för pedagogiskt ledarskap har, med stöd av en i kommunen centralt placerad stödfunktion ("mobila teamet") utarbetats för lärare som

undervisare i årskurserna 7-9. Skolan har också genomfört olika kompetenshöjande insatser om till exempel pedagogiskt ledarskap och disciplinära åtgärder.

För att följa upp arbetet planerar skolan att använda resultatet av dels en kommunövergripande elevenkät och dels en egen "trivselenkät" samt en lärarenkät för att kunna utvärdera elevernas studiero.

I intervjuerna, som genomfördes med representanter för elevhälsan, lärare, elever samt rektor framkommer en delad bild av situationen på skolan. Lärare och representanter för elevhälsan säger i intervjuer att situationen generellt blivit bättre och att man har uppfattningen att eleverna är trygga och trivs. Samtidigt uppger representanter för elevhälsan att det finns en variation i lärares förhållningssätt till hur man hanterar problemen kring bristande studiero och att det exempelvis saknas tydliga regler vid "king-rutan", något som ger upphov till konflikter mellan elever. Lärarna anser också att det finns otrygga platser i skollokalerna, något som har kommit fram i enskilda samtal som lärarna haft med elever.

Av intervjuer med både lärare, representanter för elevhälsan och rektorn framkommer också att skolan, i enlighet med åtgärdsplanen, har använt sig av kommunens stödfunktion "mobila teamet" för att stödja lärarna i deras pedagogiska ledarskap. Insatsen har som ett första steg riktats mot lärare i årskurserna 7-9. Där har lärarna upprättat personliga utvecklingsplaner för deras pedagogiska ledarskap. Detta har, enligt intervjun med lärarna, inneburit ett värdefullt stöd i klassrummet. Detta arbete kommer att fortsätta och på sikt omfatta alla lärare. Rektor och biträdande rektor uppger att de har genomfört klassrumsbesök under våren 2016 för att ge stöd till lärarna i deras pedagogiska ledarskap. De har även i samband med eller strax efter besöken gett enskild återkoppling till berörd lärare. Även om skolledningen har påbörjat klassrumsbesöken så framkommer det i intervjun med lärarna att inte alla har fått besök ännu. Olika kompetenshöjande insatser som till exempel pedagogiskt ledarskap och disciplinära åtgärder har genomförts. Enligt de intervjuade lärarna har det haft effekten att de numera arbetar mera likartat än tidigare enligt en gemensam lektionsstruktur. Varje arbetslag på skolan har också, enligt lärare och rektor, upprättat en egen handlingsplan för studiero. Bland andra påbörjade aktiviteter nämns i intervjun med rektor insamling av förslag från föräldraråd och elever på hur man kan öka studieron. Rektor säger också i intervjun att skolans ordningsregler tagits fram genom remissförfarande med alla berörda, inklusive föräldrar. För att ytterligare stärka skolans arbete med studiero kommer en rastvärd att anställas till höstterminen 2016. Denna person förväntas bidra till tryggheten kring exempelvis elevcafeterian, som är belägen i den del av skolan där de äldre eleverna har sina klassrum.

Representanter för elevhälsan uppger i intervju att de planerar att göra lektionsobservationer för att kunna stödja lärarna med extra anpassningar och på så sätt bidra till ett lugnare arbetsklimat. Kurator, som är relativt nyanställd, tänker sig att genomföra fokusgrupper med elever kring trygghet.

Rektor uttrycker i intervjun en övertygelse om att arbetet med att förbättra studiero kommer att ge effekt på längre sikt och att det krävs tid för att få ett gemensamt förhållningssätt att prägla vardagsarbetet. Medarbetarna uttrycker på samma sätt att de har förtroende för rektors ledarskap i utvecklingsarbetet och det framgår även av elevintervjuer att rektor är synlig på skolan såväl på lektioner som på raster.

De yngre eleverna i årskurserna 1-3 som var med i intervjun uttrycker att de tycker om sin skola, att de trivs och är trygga, och att de uppfattar att åtgärdstrappan fungerar. Det kan ändå vara svårt att koncentrera sig på lektioner. De säger att det är pratigt med kamrater som springer runt utan att lyssna på läraren, och det förekommer fula ord och "tjafs". Det handlar många gånger om enstaka elever som stör och det händer ofta negativa saker när det är vikarie.

Eleverna i årskurserna 4-6 berättar positivt om att de får hjälp av lärare, att det finns rastvakter och att situationen i årskurs 5 har förbättrats. Eleverna anser dock att det fortfarande är olika bud om vilka regler som gäller och olika förhållningssätt till åtgärdstrappan beroende på lärare. Eleverna beskriver också exempel på dålig arbetsro; det skickas fula lappar och är mycket "tjafs med ord, man säger allt möjligt, svordomar och könsord". När eleverna försöker lösa konflikterna själva blir det värre.

Några av de intervjuade eleverna i årskurserna 7-9 menar att det blivit bättre på skolan eftersom "lärarna blivit hårdare" och någon mentor nämns som blivit tydligare med vilka gränser som gäller. Eleverna säger också i intervjun att de känner att lärare har positiva förväntningar på dem. I motsats till den bilden uttrycker en elev att det är sämre jämfört med tidigare och flera instämmer i att man till exempel kan vara rädd för niorna och helst undviker dem, "det handlar mest om blickar och sådant". Enligt de intervjuade eleverna i årskurserna 7-9 gör lärarna inte som det står i åtgärdstrappan, det fungerar inte, för det dröjer för länge innan det händer något. Lärarna följde reglerna till en början, men har sedan slutat bry sig om dem.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns en tydlig strävan att etablera ett gemensamt och tydligt förhållningssätt för att komma tillrätta med bristerna när det gäller studiero. Trots att omfattande åtgärder har vidtagits för att tillförsäkra eleverna studiero visar Skolinspektionens utredning att dessa

åtgärder ännu inte har gett avsedd effekt. Utredningen visar att det finns brister i studiero i vissa klasser och i vissa ämnen och att vuxna på skolan inte är tillräckligt konsekventa när det gäller tillämpningen av gemensamma regler och den så kallade åtgärdstrappan.

Förebygga och förhindra kränkande behandling

Rättslig reglering

I skollagen anges att huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Huvudmannen ska även se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

Av förarbetena till skollagen framgår att inom till exempel en skola måste rektorn och annan personal vara uppmärksam på den jargong och de beteendemönster som råder mellan elever och se till att inte skolmiljön inbjuder till sådana missförhållanden. (Prop. 2005/06:38 s. 140)

Skolinspektionens utredning

Av den senaste åtgärdsplanen som inkommit från Hudiksvalls kommun framgår att Iggesunds skola har satt upp mål och målkriterier för en skola utan kränkningar och med ett respektfullt språkbruk, där alla berörda känner ett gemensamt ansvar och där arbetet präglas av samsyn och en tydlig styrning och uppföljning.

I intervjuer med yngre elever, lärare och rektorn vid det senaste uppföljningsbesöket framgår att situationen har förbättrats när det gäller kränkande behandling.

De äldre eleverna säger dock i intervju att det fortfarande förekommer trakasserier med rasistiskt innehåll, såsom rasistiska uttryck och rasistisk musik, utan att lärarna agerar tillräckligt emot det. Elever uppger också att de kan känna sig rädda för niorna, som de upplever "ser ner på yngre elever" och att det förekommer kränkningar. Till exempel kan någon bli kallad ful, och sedan säger personen att den skojar, "men man kan inte skoja om allt." Elever som läser svenska som andraspråk har, enligt lärarna, varit utsatta och i intervjun med elevhälsans representanter framkommer att det förekommer kränkningar bland annat på grund av religion och sexuell läggning.

Ett skolgemensamt värdegrundsarbete med inriktning på språkbruket var avsett att genomföras på mentorstid under vårterminen 2016. Av intervjun med elever i årskurserna 7-9 framgår att det varierar i vilken utsträckning detta görs,

från enstaka tillfällen till att någon mentor arbetar väldigt mycket med området för att eleverna ska må bra. Skolans arbete med att förebygga kränkande behandling förväntas, enligt rektor, bli starkare då en integrationspedagog kommer att anställas till hösten, för att stödja skolans arbete kring förberedelseklassen. Rektor poängterar också i intervjun att "integration handlar inte bara om nyanlända" och beskriver att skolledningen identifierat elever som visat rasistiska tendenser, något som skolan jobbar med.

På varje arbetslagsmöte tas det upp om det finns kränkningar att rapportera. Elevhälsan följer upp förekomst av kränkande behandling varje månad med hjälp av statistik, och uppgav i intervju att antalet anmälda kränkningar minskat. Som ytterligare uppföljning av arbetet planerar skolan att använda resultatet av dels en kommunövergripande elevenkät och dels en egen "trivselenkät" samt en lärarenkät för att kunna utvärdera elevers studiero. Skolan hade dock vid uppföljningsbesöket ännu inte analyserat dessa resultat.

Skolinspektionens bedömning

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det, trots att åtgärder har vidtagits, finns brister i skolans målinriktade arbete för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Hudiksvalls kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

På Skolinspektionens vägnar

Mårten Petersson
Beslutsfattare

Lena Westerman-Annerborn
Föredragande